

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani
(judecător Mihai Murguleț)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
(judecători Maria Guzun, Iurie Cotruță, Natalia Simciuc)

DECIZIE

20 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența

Președintele ședinței, judecător
Judecători

Tatiana Vieru
Iuliana Oprea
Maria Ghervas
Victor Burduh
Luiza Gafton

examinând recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM și Pascal Ludmila,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Pascal Ludmila împotriva
Ministerului Justiției al RM și Ministerului Finanțelor al RM, intervenient accesoriu
executorul judecătoresc Furdui Ion privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea
dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 octombrie 2017, prin care au fost
respinse apelurile declarate de Ministerul Justiției al RM și Pascal Ludmila și menținută
hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 19 decembrie 2016,

c o n s t a t ă :

La 12 august 2016, Pascal Ludmila a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva
Ministerului Justiției al RM și Ministerului Finanțelor al RM, intervenient accesoriu
executorul judecătoresc Furdui Ion cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare
în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral (f.d.
3-5, vol. I).

În motivarea acțiunii a indicat, că prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău
din 04 decembrie 2008 a fost admisă acțiunea împotriva Margaritei Grizo, obligând-o pe
ultima de a ridica un perete din bloc de calcar cu înălțimea peretelui afectat, pe perimetrul
fundației din beton și carcasa din bare cu diametrul de 12 mm și executarea hidroizolării
pentru protejarea fundației cu 7 termoizolatoare și tencuiala obișnuită.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 februarie 2009 și decizia Curții Supreme
de Justiție din 21 octombrie 2009, a fost menținută hotărârea primei instanțe. Astfel, titlul
executoriu emis în baza acesteia a fost depus pentru executare, însă acesta nu a fost executat

o perioadă îndelungată de timp, motiv pentru care a solicitat schimbarea modului de executare a hotărârii.

Comunică că, prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 21 mai 2010, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2010, instanța de judecată a dispus schimbarea modului de executare cu încasarea din contul Margaritei Grizo în beneficiul său a echivalentului bănesc necesar pentru efectuarea lucrărilor de edificare a peretelui afectat în sumă de 55 436,08 lei.

Titlul executoriu emis în baza încheierii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 21 mai 2010, a fost prezentat spre executare, executorului judecătoresc Ion Furdui, însă până în prezent acesta nu a fost executat.

A susținut că, în urma neexecutării hotărârii judecătorești o perioadă îndelungată de timp de către debitor, există riscul prăbușirii a întregii construcții, iar drept consecință - pericol pentru viața și sănătatea sa și a familiei sale. La fel, din motivul celor anterior menționate, s-au înrăutățit considerabil și condițiile de trai, fapt confirmat prin probele prezentate la cerere, a raportului de expertiză anexat, cât și a pozelor, care demonstrează starea deplorabilă a imobilului.

A indicat că costul estimativ al bunului imobil, care riscă să se prăbușească în rezultatul neexecutării timp îndelungat a documentului executoriu, constituie suma de 154857 lei. Apreciază prejudiciul material în urma neexecutării hotărârii judecătorești la suma de 154857, ce reiese din 1/2 din prețul bunului imobil.

În Raportul de expertiză din 13 august 2013, expertul a constatat că, nu există metode care să înlăture efectiv, prin reparație simplă, ciuperca de mucegai. Deci, în astfel de circumstanțe, consideră că, este legală și întemeiată cerința sa cu privire la repararea prejudiciului cauzat în mărime de 154857 lei, sumă ce este determinată la momentul depunerii acțiunii în instanța de judecată și care este în continuă creștere atâta timp cât nu este executată hotărârea judecătorească.

A menționat, că este stresată psihologic, permanent se află în stare de alarmă, ca să nu se prăbușească casa de locuit, este lipsită de odihnă normală, fapt ce generează prejudiciul moral, deoarece până în prezent nu este executată hotărârea judecătorească, iar prin acțiunile sale debitorul la fel contribuie la producerea acestor suferințe psihice.

În urma neexecutării timp îndelungat a hotărârii judecătorești, i-a fost cauzat prejudiciu moral, pe care l-a apreciat la suma de 5000 Euro.

A mai susținut că, la 04 decembrie 2013, a depus pe contul bancar al executorului judecătoresc Ion Furdui suma totală de 179 600 lei în contul preluării bunului, iar drept urmare, ultimul a emis încheierea cu privire la transmiterea bunului imobil în proprietatea creditorului și încheierea privind înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil transmis ultimei, cât și alte documente executorii.

Reclamanta a solicitat admiterea cererii de chemare în judecată, constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material cauzat în sumă de 221372 lei și a celui moral în sumă de 5000 euro, echivalent în valuta națională conform cursului BNM la data achitării efective, precum și încasarea din contul părâtului în beneficiul său a cheltuielilor legate de examinarea prezentei acțiuni.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 19 decembrie 2016, cererea de chemare în judecată depusă de Pascal Ludmila împotriva Ministerului Justiției al RM și Ministerului Finanțelor al RM, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Furdui Ion privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, a fost admisă parțial, fiind constatată încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul Ludmilei Pascal, a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 04 decembrie 2008, în sumă de 10000,00 lei și cheltuielile de judecată formate din cheltuieli pentru asistență juridică în sumă de 2000,00 lei (f.d. 163, vol. I).

Nefiind de acord cu hotărârea adoptată, la 23 decembrie 2016, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 19 decembrie 2016, emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată (f.d. 165, vol. I).

La 29 decembrie 2016, Pascal Ludmila a depus cerere de apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 19 decembrie 2016 și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie admisă integral acțiunea înaintată de Pascal Ludmila (f.d. 164, vol.I).

Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, prin decizia din 03 octombrie 2017, a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al RM și apelul declarat de Pascal Ludmila și a menținut hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 19 decembrie 2016 (f.d. 210-218, vol.I).

Instanțele ierarhic inferioare, reieșind din circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, dând o apreciere corectă comportamentului părților implicate în proces, au constatat încălcarea dreptului reclamantei la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoriei Centru, mun. Chișinău, nr. 2-2665/08 din 04 decembrie 2008, având în vedere miza pentru reclamant, dar și faptul că obiectul executării reprezintă încasarea sumei necesare pentru ridicarea unui perete ce ar stopa deteriorarea unui bun imobil.

Instanțele judecătorești au respins aserțiunile Ministerului Justiției, precum că autoritățile naționale au întreprins toate măsurile necesare pentru executarea hotărârilor judecătorești, or pe parcursul procesului au fost admise erori procedurale, fapt ce indiscutabil a dus la tergiversarea executării. Mai mult ca atât, până în prezent, hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 04 decembrie 2008, nu este executată.

Instanța de apel a concluzionat că instanța de fond corect a conchis necesitatea reparării prejudiciului moral, totodată raliindu-se poziției instanței de fond că suma de 5000 euro este exagerată, iar suma de 10000 lei este în corespundere cu caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate de Pascal Ludmila prin tergiversarea executării hotărârilor judecătorești. Cât privește cerințele în partea ce ține de repararea prejudiciului material în sumă totală de 221372,00 lei, instanțele ierarhic inferioare au remarcat că evaluarea propusă reprezintă un cost estimativ al imobilului ce este în pericol de a se prăbuși și venitul ratat, care de fapt nu pot fi atribuite situației de fapt.

La 15 decembrie 2017, Ministerul Justiției al RM, prin intermediul reprezentantului său, Sorin Olaru, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 octombrie 2017, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 19 decembrie 2016, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii (f.d. 1-5, vol.II).

În susținerea recursului, reprezentantul recurentului a indicat că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt pasibile de casare, deoarece acestea au fost emise cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural. Consideră că decizia instanței de apel este ilegală și neîntemeiată, concluziile instanței fiind în contradicție cu circumstanțele de fapt ale cauzei.

În acest sens, recurentul a precizat că potrivit materialelor cauzei și raportului motivat prezentat de către executorul judecătoresc a fost incontestabil probat faptul că organul responsabil de executarea hotărârii judecătorești a întreprins toate măsurile necesare pentru a asigura o executare efectivă a documentului executoriu parvenit spre executare. Iar comportamentul autorității însărcinate cu obligația executării hotărârii nu poate fi calificată ca fiind în scop de împiedecare a executării hotărârii judecătorești.

La 24 ianuarie 2018, Pascal Ludmila nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la fel, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 octombrie 2017, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și casarea parțială a hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 19 decembrie 2016, cu pronunțarea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a acțiunii înaintate (f.d.7-12, vol.II).

În motivarea recursului, Pascal Ludmila a indicat că instanța de apel a examinat cauza superficial, fără a intra în esența litigiului, ceea ce constituie o încălcare esențială a normelor de drept procedural, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei date.

Totodată, recurenta menționează că instanțele inferioare nu au dat o apreciere corespunzătoare probelor anexate la materialele cauzei și anume nu a fost examinat Raportul de expertiză nr. 6915-08-13/T privind starea tehnică a casei de locuit din xxxxxxxx din 13 august 2013, prin care se confirmă cele invocate în acțiunea înaintată de către reclamantă.

Susține că instanța de apel nu a dat răspuns la cele invocate în cererea de apel depusă de recurentă și a admis încălcări procesuale care au dus la soluționarea greșită a cauzei.

Astfel, contrar prevederilor art. 381 Cod de procedură civilă, instanța de apel nu a făcut raport asupra cauzei, contrar prevederilor art. 380 Cod de procedură civilă, nu a examinat argumentele formulate de recurent în cererea de apel, contrar prevederilor art. 383 Cod de procedură civilă, nu a avut loc etapa cercetării probelor din dosar, ca rezultat instanța de apel a examinat formal apelul declarat de Pascal Ludmila.

Mai indică recurenta că contrar prevederilor art. 390 Cod de procedură civilă, în decizia contestată nu sunt indicat motivele de respingere a apelului.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii

obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 02 februarie 2018, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimațiilor câte o copie a cererilor de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii copiei respective (f.d. 15, vol. II).

Până la examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului, la 13 martie 2018, Pascal Ludmila a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, prin care și-a exprimat dezacordul cu recursul declarat, menționând în acest sens că recursul poartă un caracter formal, or, acesta nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă și urmează a fi declarat inadmisibil (f.d. 17, vol.II).

În susținerea poziției sale, Pascal Ludmila a remarcat că argumentele invocate de recurentul Ministerul Justiției al RM în cererea de recurs nu sunt relevante speței date și contravin materialelor cauzei civile. Consideră că executarea hotărârii judecătorești este posibilă, având în vedere că debitorul este angajat în câmpul muncii, are un salariu lunar și posedă bunuri imobile, fapt confirmat și de către executorul judecătoresc Ion Furdui la examinarea acțiunii în prima instanță.

Prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 23 mai 2018, recursurile declarate de Pascal Ludmila și Ministerul Justiției al RM au fost declarate admisibile și fixate spre examinare pentru data de 20 iunie 2018 (f.d. 31, vol.II).

Potrivit art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Conform art. 445 alin. (1) lit. a) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Examinând argumentele recursului în raport cu circumstanțele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că recursurile declarate de Pascal Ludmila și Ministerul Justiției al RM urmează a fi respinse cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe.

Pentru a ajunge la această concluzie, instanța de recurs a constatat că, prin hotărârea Judecătoriai Centru, mun. Chișinău din 04 decembrie 2008, s-a obligat Grizo Margarita să ridice un perete din bloc de calcar cu înălțimea peretelui afectat pe perimetrul unei fundații din butalbeton și carcasă din bare cu diametru 12 mm și executarea izolației pentru protejarea fundației cu termoizolație și tencuială obișnuită. A obligat Margarita Grizo să permită accesul Ludmillei Pascal pe teritoriul său pentru întreținerea peretelui casei. S-a încasat de la Margarita Grizo în beneficiul Ludmillei Pascal prejudiciul moral în mărime de 1000,00 lei (f.d. 7-8, vol.I).

Colegiul civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, prin decizia din 21 octombrie 2009, a casat parțial hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 04 decembrie 2008, în partea ce ține de repararea prejudiciului moral și în această parte a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Pascal Ludmila împotriva Margarinei Grizo cu privire la repararea prejudiciului moral. În rest hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 04 decembrie 2008 și decizia Curții de Apel Chișinău din 25 februarie 2009 s-au menținut (f.d. 9, vol. II).

Prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 21 mai 2010, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2010, s-a decis schimbarea modului de executare a hotărârii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 04 decembrie 2008, fiind emis titlul executoriu nr. 2-2665/08, prin care s-a încasat de la debitoarea Margarita Grizo în folosul Ludmillei Pascal echivalentul bănesc necesar pentru ridicarea unui perete din bloc de calcar cu înălțimea peretelui afectat pe perimetrul unei fundații din beton și carcasă din bare cu diametrul 12 mm și executarea hidroizolației pentru protejarea fundației cu termoizolație și tencuială obișnuită în mărime de 55436,08 lei. (f.d. 84, vol. I).

Prin încheierea executorului judecătoresc Vînaga Corneliu din 03 decembrie 2010 a fost intentată procedura de executare a documentului executoriu nr. 2-2665/08 (f.d. 115).

Prin încheierea executorului judecătoresc Vînaga Corneliu nr. 078-263/11 din 17 ianuarie 2012 s-a dispus restituirea fără executare a documentului executoriu nr. 2-2665/08 din 05 octombrie 2010, emis de Judecătoria Centru, mun. Chișinău și s-a remis documentul executoriu nominalizat creditorului urmăritor Ludmila Pascal (f.d. 138).

La 19 martie 2012, documentul executoriu nr. 2-2665/08 din 05 octombrie 2010, emis de Judecătoria Centru, mun. Chișinău a fost înaintat spre executare executorului judecătoresc Furdui Ion.

Prin încheierea executorului judecătoresc Furdui Ion din 20 martie 2012, a fost intentată procedura de executare a documentului executoriu nr. 2-2665/08 (f.d. 85).

Potrivit raportului motivat prezentat de executorul judecătoresc Vînaga Corneliu (f.d. 112, vol. I), în cadrul procedurii de executare nr. 078-25/2010 s-au efectuat măsuri de asigurare a executării documentului executoriu.

Astfel, la data de 07 decembrie 2010 a fost aplicat sechestrul pe bunurile imobile din xxxxxx ce aparține cu drept de proprietate debitorului Margarita Grizo.

Prin procesul-verbal de sechestrul din 10 februarie 2011 a fost aplicat sechestrul pe bunurile imobile cu nr. cadastral 0131100.590.01 și 0131133.176. Ulterior bunurile imobile sechestrate au fost scoase la licitație.

Având în vedere că licitația din 27 iunie 2011 nu a avut loc, din motivul lipsei de cumpărători, prin încheierea 078-263/11 din 27 iunie 2011 a fost numită o nouă licitație la data de 22 iulie 2011, pentru vânzarea bunurilor imobile sechestrate, care însă nu a avut loc din lipsa de cumpărători, fapt confirmat prin procesul-verbal.

Prin încheierea nr. 078-263/11 din 21 octombrie 2011 a fost dispusă organizarea licitației publice privind vânzarea bunurilor imobile, pentru data de 14 noiembrie 2011, însă licitația numită nu a avut loc din lipsă de cumpărători, fapt confirmat prin procesul-verbal.

La data de 15 noiembrie 2011, în conformitate cu prevederile art. 140 alin. (3) din Codul de executare, s-a propus creditorului urmăritor să fie preluate bunurile expuse la licitație în contul achitării datoriei expuse la suma de 297 600 lei, însă la data de 18 noiembrie 2011 creditorul a refuzat să preia în natură bunurile imobile, totodată solicitând numirea licitației repetate.

Prin urmare, la data de 22 noiembrie 2011 s-a dispus numirea licitației repetate a bunurilor imobile sechestrate, pentru 22 decembrie 2011, însă licitația nu a avut loc, iarăși din lipsa de cumpărători, fapt confirmat prin procesul-verbal

În așa fel, întru respectarea art. 140 din Codul de executare, creditorului Ludmillei Pascal repetat i-a fost propus să preia în natură bunul imobil scos la licitație, cu achitarea diferenței costului bunului, în termen de 5 zile din momentul primirii înștiințării, cu informarea acesteia că în cazul refuzului de a prelua bunul în natură sau lipsa unui răspuns în termenul indicat, documentul executoriu va fi restituit fără executare în adresa creditorului urmăritor.

Conform avizului de recepție a corespondenței creditorul Ludmila Pascal a primit înștiințarea din partea executorului judecătoresc la data de 27 decembrie 2011, însă creditorul a refuzat tacit de a primi bunul în contul achitării datoriei. Astfel, titlul executoriu nr. 2-2665/08 din 05 octombrie 2010 a fost restituit Ludmillei Pascal.

Din raportul motivat prezentat de executorul judecătoresc Furdui Ion (f.d. 82, vol. I), se constată că în cadrul procedurii de executare nr. 032-369/12 s-au efectuat următoarele măsuri de asigurare a executării documentului executoriu.

La data de 04 mai 2012 executorul judecătoresc Furdui Ion a aplicat sechestrul pe bunurile imobile ce aparțin debitorului Margarita Grizo.

Ulterior, la 10 iulie 2012, executorul judecătoresc a expus pentru vânzare la licitația publică bunurile imobile sechestrate, însă licitația nu a avut loc, deoarece debitoarea Margarita Grizo a contestat în instanța de judecată prețul stabilit de executorul judecătoresc de comun acord cu părțile. Astfel, procedura de vânzare a bunului a fost amânată.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 14 ianuarie 2013, s-a respins cererea depusă de Margarita Grizo împotriva acțiunilor executorului judecătoresc Furdui Ion cu privire la anularea licitației publice de vânzare a terenului cu nr. cadastral 0131133.176, situat pe xxxxxxx, cu suprafața de 0,0407 și de ridicare a sechestrului din 04 mai 2012, ca fiind neîntemeiată.

La 04 iulie 2013, executorul judecătoresc Furdui Ion a expus repetat pentru vânzare la licitație bunul imobil menționat, însă licitația nu a avut loc, din lipsă de participanți.

Prin încheierea din 09 ianuarie 2014 s-a dispus transmiterea dreptului de proprietate a acestui bun imobil pe numele creditorului Ludmila Pascal.

Ulterior, debitorul a contestat în instanța de judecată încheierea executorului judecătoresc din 09 ianuarie 2014. Ca rezultat, la data de 23 iunie 2014, Judecătoria Buiucani a respins contestația depusă de Margarita Grizo.

La 16 septembrie 2014, Curtea de Apel Chișinău a admis recursul declarat de Margarita Grizo și a remis cauza spre examinare în fond la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău.

La data de 16 aprilie 2015 prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău s-a respins contestația debitoarei Margarita Grizo asupra actelor executorului, care de asemenea a fost contestată la Curtea de Apel Chișinău.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2015 s-a casat hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 16 aprilie 2015 și s-a emis o nouă hotărâre prin care contestația debitorului Margarita Grizo s-a admis și s-a anulat încheierea privind transmiterea dreptului de proprietate creditorului Ludmila Pascal, procesul-verbal privind transmiterea dreptului de proprietate asupra terenului menționat anterior și încheierea privind încasarea cheltuielilor de executare.

La data de 04 ianuarie 2016 executorul judecătoresc a depus cererea de revizuire a deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2015, care prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 30 martie 2016 a fost respinsă. Prin încheierea din 09 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție s-a respins recursul înaintat de executorul judecătoresc împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 30 martie 2016.

După examinarea recursului de Curtea Supremă de Justiție, părțile procedurii de executare au inițiat un dialog în privința încheierii unei tranzacții de împăcare, întru executarea titlului executoriu, însă în rezultatul negocierilor duse de către debitor și creditor, cu participarea avocaților, tranzacția de împăcare nu a fost semnată și respectiv nu fost executat titlu executoriu.

Având în vedere că hotărârea judecătorească nu a fost executată o perioadă îndelungată, la 12 august 2016, reclamanta Pascal Ludmila a înaintat prezenta acțiune, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești din 04 decembrie 2008, precum și repararea prejudiciului material și moral cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești

Fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, prima instanță s-a pronunțat în favoarea admiterii parțiale a acțiunii, constatând încălcarea termenului rezonabil la executarea hotărârilor judecătorești, dispunând încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul Ludmilei Pascal, cu titlu de prejudiciu moral suma de 10000,00 lei, cerințele cu privire la repararea prejudiciului material fiind respinse, soluție care a fost menținută și de instanța de apel, prin decizia din 03 octombrie 2017. Instanța de apel a menținut fără modificări soluția primei instanțe.

Instanța de recurs constată că, atât prima instanță cât și instanța de apel, având în susținere prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, corect au ajuns la concluzia temeiniciei pretenției cu privire la constatarea încălcării termenului rezonabil la executarea hotărârilor judecătorești.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs relevă prevederile art. 2 alin. (1), (3) și (6) a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, care indică că, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare. Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Potrivit art. 5 alin. (1) din Legea menționată, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 16 alin. (1) Cod de procedură civilă, hotărârile, încheierile, ordonanțele și deciziile judecătorești definitive, precum și dispozițiile, cererile, delegațiile, citațiile, alte adresări legale ale instanței judecătorești, sunt obligatorii pentru toate autoritățile publice, asociațiile obștești, persoanele oficiale, organizațiile și persoanele fizice și se execută cu strictețe pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Potrivit art. 255 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească se execută, în modul stabilit de lege, după ce rămâne definitivă, cu excepția cazurilor de executare imediată după pronunțare.

Conform art. 2 din Codul de executare, executorul judecătoresc asigură executarea silită a documentelor executorii în strictă conformitate cu prezentul cod și cu alte acte normative.

Art. 70 alin. (1) Cod de executare, documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sunt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul participanților la procedura de executare, interesul creditorului și conduita executorului judecătoresc.

Ca urmare, din contextul normelor precitate rezultă că, orice persoană poate pretinde la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, dacă se constată o atare încălcare.

Art. 120 din Constituția Republicii Moldova, garantează caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive, indicând expres că, este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.

Conform art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale garantează în art. 6 § 1 principiul celerității procedurilor judiciare. Acest termen se întinde și asupra procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești, deoarece Curtea de la Strasbourg a decis că executarea unei hotărâri judecătorești trebuie să fie considerată ca parte integrantă din noțiunea de „proces”.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa și anume în hotărârile: *Prodan vs Moldova* din 18 mai 2004, *Țîbîrneac vs Moldova* din 16 octombrie 2007, *Sîrbu vs Moldova* din 15 iunie 2004 a constatat că articolul 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale asigură oricărei persoane dreptul de a înainta orice pretenție cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil în fața unei instanțe judecătorești sau tribunal; în acest fel el cuprinde „dreptul la o instanță”, din care dreptul de acces, adică dreptul de a institui proceduri în fața instanțelor judecătorești în litigii civile, constituie un aspect. Totuși, acest drept ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui Stat Contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată în detrimentul unei părți. Ar fi de neconceput ca articolul 6 § 1 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților aflate în litigiu – proceduri care sunt echitabile, publice și prompte – fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești; a interpreta articolul 6, ca referindu-se în exclusivitate la accesul la o instanță și îndeplinirea procedurilor ar putea duce la situații incompatibile cu principiul preeminenței dreptului, pe care Statele Contractante și-au asumat angajamentul să-l respecte atunci când au ratificat Convenția. Executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie, prin urmare, privită ca o parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6 (a se vedea *Hornsby vs Greece*, hotărâre din 19 martie 1997).

La aprecierea termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești urmează a fi luate în considerare anumite criterii de apreciere:

- Complexitatea cauzei, care se apreciază după caz și individual;
- Comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților. Totodată, se va aprecia buna-credința a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate;

- Miza (interesul) pentru reclamant care relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen rezonabil.

Și deși legislația internă nu oferă o descifrare a noțiunii de ”termen rezonabil”, instanța de recurs accentuează că prin obligarea respectării unui astfel de termen pentru îndeplinirea actului justiției atât normele naționale, cât și cele internaționale invocă administrarea justiției fără întârzieri neconforme de natură a-i compromite eficacitatea și responsabilitatea, statul fiind responsabil pentru activitatea autorităților publice, inclusiv ale instanțelor judecătorești.

În speță este cert că autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești, care este statul Republica Moldova, n-a întreprins toate măsurile corespunzătoare în vederea executării hotărârii judecătorești irevocabile, ca urmare Pascal Ludmila nu a putut beneficia de succesul obținut în urma examinării litigiului, fapt ce incontestabil denotă că hotărârea adoptată în favoarea ultimului a rămas neexecutată o perioadă considerabilă de timp.

La caz se constată că, deși în perioada 03 decembrie 2010 – 12 august 2016, autoritatea responsabilă de executare a hotărârii judecătorești a întreprins măsuri concrete întru executarea documentului executoriu, acestea nu au fost suficiente pentru executarea actului judecătorec, în condițiile în care miza (interesul) creditorul Pascal Ludmila este evidentă, luând în considerare impactul neexecutării hotărârii judecătorești.

Pe cale de consecință, reieșind din perioada neexecutării hotărârii judecătorești, având în vedere caracterul obligației de executare, comportamentul autorității însărcinate cu obligația executării, precum și miza (interesul) pentru creditor, Colegiul civil, comercial și de contencios lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, instanța de fond corect a concluzionat că, în cazul dat, a fost încălcat dreptului recurentei Ludmila Pascal la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Or, termenul de executare a hotărârii judecătorești, în speță, nu este unul rezonabil, dat fiind faptul că hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 04 decembrie 2008 a devenit irevocabilă la 21 octombrie 2009 și până în prezent nu este executată, adică după o perioadă de mai mult de 8 ani.

Prin urmare, ținând cont de normele legale citate, care reglementează repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, de circumstanțele cauzei, precum și de jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului și practica judiciară a instanțelor naționale, Colegiul conchide că, instanța de fond corect a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Ludmilei Pascal suma de 10000,00 lei, cu titlu de prejudiciu moral, sumă care este una echitabilă, reală și corespunde suferințelor cauzate prin tergiversarea executării hotărârii judecătorești din 04 decembrie 2008, devenită irevocabilă la 21 octombrie 2009.

Distinct de cele menționate, se constată a fi lipsită de suport critica recurentei Pascal Ludmila în dezacord cu cuantumul prejudiciului moral acordat de către instanțele judecătorești inferioare, menționând că neîntreprinderea măsurilor adecvate pentru a executa hotărârea judecătorească irevocabilă o perioadă de timp exagerat de mare de către

autoritățile statului constituie temei de încasare integrală a prejudiciului moral și prejudiciului material din contul statului RM.

În susținerea acestei opinii instanța de recurs reiterează că chiar și dacă se constată că hotărârea judecătorească nu a fost executată o perioadă de timp îndelungată, autoritatea responsabilă de executare a hotărârii judecătorești, și anume executorul judecătorec Corneliu Vînaga și Ion Furdui au întreprins măsuri concrete, în vederea executării hotărârilor judecătorești irevocabile, iar executarea hotărârii judecătorești a devenit imposibilă drept consecință a emiterii de către instanța de judecată a actului judecătorec prin care a fost anulat actul emis de executorul judecătorec, prin care s-a dispus transmiterea bunului imobil creditorului Pascal Ludmila, în contul executării hotărârii judecătorești.

Cu referire la repararea prejudiciului material cauzat prin încasarea de la buget a sumei de 221372,00 lei, Colegiul menționează că instanța de fond corect a reținut că, Ministerul Justiției nu poate fi obligat să execute din contul statului o obligație care îi revine nemijlocit unui debitor privat.

În susținerea opiniei instanța de recurs menționează că într-adevăr, dispozițiile art. 5 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 prevăd că, în urma constatării faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Însă, în interpretarea corectă a dispozițiilor citate este necesar de a distinge că repararea prejudiciului material constă din prejudiciul ce rezultă din caracterul încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și nu din prejudiciul ce constituie valoarea creanței ce urmează a fi încasată în baza titlului executoriu, cum la caz se solicită de către creditorul Pascal Ludmila.

Aceasta mai cu seamă când este vorba de un terț privat, deoarece principiul conform căruia hotărârile judecătorești trebuie executate nu poate fi interpretat ca obligând statul să răspundă pentru obligațiile unui terț privat. Or, sarcina autorităților naționale în asemenea cauze este de a pune la dispoziția creditorului un mecanism (organele de executare, executori judecătorești), dar nu de a substitui debitorul privat și a achita sumele încasate prin hotărârile judecătorești.

Astfel, este de remarcat că atunci când, în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, se discută durata executării procedurilor judiciare, fie în aspect civil, fie în aspect penal, prejudiciul material poate apărea exclusiv în cazul când există o legătură de cauzalitate între pretinsa violare a dreptului la durata rezonabilă a procedurilor și pierderi materiale datorită imposibilității de a se folosi de drepturi pecuniare sau de a se bucura de fructele acestora (cauza CEDO Boboc vs Moldova, 04 noiembrie 2008 și Cravcenco vs Moldova, 15 ianuarie 2008).

Prin urmare, nici prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 și nici jurisprudența CEDO nu impun în sarcina statului responsabilitatea și obligativitatea executării unei

hotărâri judecătorești în cazul persoanei private, ci doar repararea prejudiciului cauzat ca urmare a încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Or, la caz debitorul obligației pecuniare față de Pascal Ludmila este Grizo Margarita și nu Statul Republica Moldova, iar după cum a fost relevat și în jurisprudența constantă a Curții Europene pentru Drepturile Omului (cauza Margareta Grițco contra Moldovei, decizia din 29 noiembrie 2005), responsabilitatea statului pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești pronunțate împotriva unui terț privat (persoană fizică sau entitate juridică privată) nu se extinde mai departe decât până la implicarea organelor de stat în procedurile de executare.

Pe cale de consecință, instanța de recurs respinge critica recurenteii Pascal Ludmila cu privire la netemeinicia respingerii de către instanțele de judecată ierarhic inferioare a cerinței cu privire la încasarea prejudiciului material, în sumă de 221372,00 lei, având în vedere că, această sumă constituie costul estimativ al imobilului, ce este în pericol de a se prăbuși, și venitul ratat pentru neexecutarea hotărârii și încheierilor judecătorești, iar însăși obiectul executării constă în încasarea din contul debitorului Grizo Margarita a sumei de 55436,08 lei, stabilită prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 21 mai 2010, prin care a fost schimbat modul de executare a hotărârii judecătorești neexecutate.

Prin prisma prevederilor art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța de recurs consideră justă solțiția instanței de fond, menținută de instanța de apel și în privința încasării de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Ludmillei Pascal a sumei de 2000,00 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, având în vedere că pe tot parcursul examinării cauzei reclamanta a fost asistată juridic de avocatul Stoianova Olga, în temeiul mandatului avocațial, iar cheltuielile de judecată suportate pentru asistență juridică în sumă de 2000,00 lei sunt reale, necesare și rezonabile, ținând cont de complexitatea, timpul, munca și aportul avocatului la soluționarea cauzei.

Or, potrivit art. 96 alin. (1) și (1¹), instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Din motivele expuse, Colegiul consideră că hotărârea adoptată de instanța de fond și menținută de instanța de apel corespunde cerințelor art. 239 Cod de procedură civilă, fiind apreciate corect toate probele prezentate de părți, toate circumstanțele cauzei fiind complet constatate, cauza fiind examinată cu respectarea normelor de drept material și procedural.

În asemenea împrejurări, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că argumentele invocate de recurenți nu pot constitui temei de admitere a recursului declarat, dat fiind că acestea se combat cu cele invocate mai sus și se axează asupra circumstanțelor, care au fost constatate și elucidate pe deplin pe parcursul judecării cauzei de către instanțele ierarhic inferioare.

Reieșind din considerentele menționate și având în vedere că, circumstanțele pricinii au fost constatate de instanța de fond și instanța de apel, care au examinat cauza sub toate aspectele, au verificat și au apreciat corect probele prezentate, aplicând corect normele de

drept material și procesual, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursurile declarate de Ludmila Pascal Igor și Ministerul Justiției al RM, cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. a) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se resping recursurile declarate de Pascal Ludmila și Ministerul Justiției al RM.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 03 octombrie 2017 și hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 19 decembrie 2016, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Pascal Ludmila împotriva Ministerului Justiției al RM și Ministerului Finanțelor al RM, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Furdui Ion privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător

Tatiana Vieru

Judecători

Iuliana Oprea

Maria Ghervas

Victor Burduh

Luiza Gafton